

SPIS TREŚCI

80. rocznica wybuchu II wojny światowej

Arkadiusz Wingert – Czy Polska w 1939 roku miała plan wojny z Niemcami? 3

O polskim planie wojny wypowiadali się zarówno pamiętnikarze, dokumentaliści, jak i autorzy licznych opracowań. Mimo upływu prawie siedemdziesięciu pięciu lat od zakończenia wojny, problem wciąż nie został wyczerpująco przebadany.

Rafał Habielski – Nie osłabiać „ducha obronnego”. Pakt Hitler-Stalin w polskiej prasie u progu wojny 14

W przededniu II wojny światowej prasa w Rzeczypospolitej była powstrzymywana przez władze przed ostrymi wystąpieniami antyniemieckimi.

Artur Kuprianis – A więc wojna! Ćwiczenia obrony przeciwlotniczej i przeciwgazowej w Łodzi w styczniu 1939 roku 24

Wobec zbliżającego się wielkimi krokami starcia z Niemcami przeciętny Polak ze strachem myślał przede wszystkim o nalotach bombowych i atakach gazowych. Dlatego zarówno władze centralne, jak i lokalne swoje działania nakierowały właśnie na obronę ludności cywilnej przed bombardowaniami.

Bogusław Tracz – Prowokacja gliwicka 33

Ks. Jarosław Wąsowicz SDB – Pierwsza była Krajna. Męczeństwo polskiego duchowieństwa Wolnej Prałatury Piłskiej 44

Krzysztof Sychowicz – Od niemieckiego do sowieckiego totalitaryzmu. Ziemia łomżyńska w 1939 roku 50

Waldemar Grabowski – Royal Air Force we wrześniu '39 roku 60

Oczekujemy reparacji.

Z Arkadiuszem Mularczykiem
rozmawia Ewa Tylus 67

Sławomir Kalbarczyk – W krzywym
(niezupełnie) zwierciadle. Polska
z perspektywy władz i ludności ZSRS
w przededniu i podczas sowieckiej agresji
we wrześniu 1939 roku 75

Elżbieta Dziwisz – Ludzie
na drutach 87

Sylwetki

Paweł Perzyna – Nieheroiczny państwowiec.
Błażej Stolarski (1880–1939) 94

Piotr Łysakowski – Żywoć Polaka uczciwego.
Tadeusz Łysakowski (1929–2019) . . 105

Komentarze historyczne

Barbara Świtalska-Starzeńska – Sprawa
Jerzego Kosińskiego 110

Joanna Siedlecka – „Trucizna,
bagnó, plugastwo, donos
na nieboszczyka” 116

Bohater 1939–1945

Paweł Sztama
– August Emil Fieldorf 124

Zbrodniarz 1939–1945

Anna Zechenter
– Franz Kutschera 132

Pisarze Niepodległości

Marek Klecel – Pisarz dwóch wojen.
Stanisław Rembek (1901–1985) . . 144

Kolegium:

dr hab. Adam Dziuba, dr Wojciech Frazik,
dr hab. Waldemar Grabowski, Adam Hlebowicz,
dr Milena Kindziuk, dr Kazimierz Krajewski,
dr hab. Mariusz Krzysztofiński,
dr hab. Sebastian Ligarski, dr Agnieszka Łuczak,
dr Marcin Majewski, dr hab. Filip Musiał,
dr Wojciech Muszyński, Jan M. Ruman,
dr hab. Krzysztof Sychowicz

Redaguje zespół:

Wojciech Butkiewicz – sekretarz redakcji
(tel. 22 5818813,
wojciech.butkiewicz@ipn.gov.pl),
dr Filip Gańczak (filip.ganczak@ipn.gov.pl),
Jakub Gołębiowski
(jakub.golebiowski@ipn.gov.pl),
Romuald Niedzielko –
zastępca redaktora naczelnego
(romuald.niedzielko@ipn.gov.pl),
Jan M. Ruman – redaktor naczelny
(jan.ruman@ipn.gov.pl),
Andrzej Sujka (andrzej.sujka@ipn.gov.pl),
Ewa Tylus (ewa.tylus@ipn.gov.pl),
Anna Zechenter (anna.zechenter@ipn.gov.pl),
Piotr Życieński – fotoreporter
Sekretariat: Maria Wiśniewska
(tel. 22 5818819, maria.wisniewska@ipn.gov.pl)

Projekt graficzny: Sylwia Szafranka
Projekt okładki i łamanie:
Katarzyna Dziedzic-Boboli

Korekta: Beata Stadrzyńiak-Saracyn

Adres do korespondencji:
ul. Wołoska 7, 02-675 Warszawa

Druk:

LEGRA Sp. z o.o. ul. Albatrosów 10c,
30-716 Kraków

Na okładce:

Polskie dziecko (Ryszard Pajewski)
w ruinach Warszawy we wrześniu 1939 r.
Fot. Julien Bryan/AIPN